

وحیدعظیم‌نیا

دبیر گروه اقتصاد

کشورمان در طول زمستان دچار ناترازی گاز مقطعی می‌شود که پتانسیل صادرات گاز و تولید محصولات صنعتی در کشور را محدود می‌کند. با این حال، ایران با واردات گاز از ترکمنستان بخش مهمی از این ناترازی‌ها را در بخش شمال شرقی کشور- که انتهای خط لوله انتقال گاز است- برطرف می‌کند و از ظرفیت گاز مازاد موجود از همسایگان شمالی خود استفاده می‌کند. به‌باور کارشناسان ایران با بهره‌گیری از تحریم گاز روسیه و عرضه محدود گاز تر کمنستان به اروپا، می‌تواند خط واردات گاز از ترکمنستان را باز کند. این موضوع نه تنها امکان ذخیره‌سازی گاز و استفاده داخلی از آن در فصول سرد را فراهم می‌کند، بلکه صادرات گاز را نیز در فصول غیرسرد سال امکان‌پذیر می‌کند و مسیر مبادله گاز روسیه به هند را تقویت می‌کند. در صفحه پیش‌شود به بررسی این موضوع پرداخته‌ایم.

مزایای همکاری گسترده گازی از طریق واردات گاز از ترکمنستان

ایران با واردات گاز از ترکمنستان می‌تواند در آمد قابل توجهی از طریق تجارت گاز به دست آورد. عرضه گاز اضافی می‌تواند در دوره چهار ماهه ناترازی گاز مورد استفاده قرار گیرد و به این امکان می‌دهد که در آمد حاصل از جلوگیری از قطع گاز صنایع پیشران و همچنین جایگزینی سوخت گاز با سوخت مایع نیروگاه‌ها، از نیم میلیارد دلار نیز فراتر برود و به ذخایر ارزی ایران و رشد کلی اقتصادی ایران کمک کند. ■■■

بخش انرژی ایران در سال‌های اخیر دستخوش تحولات چشمگیری بوده است که از سرگیری واردات گاز از ترکمنستان یکی از اقدامات مهم انجام شده است. واردات گاز از ترکمنستان از نظر ناترازی انرژی و هزینه‌های انتقال، مزایای متعددی برای ایران به همراه دارد. یکی از مزایای کلیدی کاهش ناترازی انرژی در کشور به ویژه در مناطق شمالی است. با واردات گاز از ترکمنستان، دیگر نیازی به انتقال گاز از مناطق جنوبی ایران به شمال نیست که می‌تواند هزینه‌بر باشد و منجر به تلفات انتقال شود. این رویکرد محلی‌تر برای تأمین تقاضای گاز در شمال می‌تواند کارایی انرژی را بهبود بخشد و بار اقتصادی مربوط به انتقال گاز از راه دور را کاهش دهد. علاوه بر این، واردات گاز از ترکمنستان می‌تواند به جلوگیری از آسیب‌های اقتصادی ناشی از ناترازی گاز کمک کند. تأمین گاز اضافی را می‌توان به بخش‌های مختلفی از جمله افزایش تولید صنعتی یا جایگزینی سوخت مایع در نیروگاه‌ها اختصاص داد. این تخصیص گاز می‌تواند منجر به صرفه‌جویی در هزینه شود، زیرا هزینه واردات گاز اغلب کمتر از منابع سوخت جایگزین است. ایران با کاهش آسیب‌های اقتصادی و بهینه‌سازی تخصیص گاز، می‌تواند بهره‌وری اقتصادی خود را افزایش داده و رقابت‌پذیری صنایع خود را بهبود بخشد.

گسترش در آمدهای ارزی و فرصت‌های صادرات گاز
از سرگیری واردات گاز از ترکمنستان نه تنها به نفع ایران است بلکه فرصت‌هایی را برای ترکمنستان فراهم می‌کند تا درآمدهای ارزی خود را افزایش دهد. ترکمنستان، یک کشور محصور، خشکی با گزینه‌های محدود برای تجارت گاز، می‌تواند گاز خود را به ایران صادر کند و درآمد بسیار مورد نیاز را ایجاد کند. این ترتیب دوجانبه سودمند روابط دوجانبه را تقویت می‌کند و همکاری‌های منطقه‌ای در بخش انرژی را ارتقا می‌بخشد. برای ایران، واردات گاز از ترکمنستان به این کشور این امکان را می‌دهد که به ناترازی گاز خود در شمال شرقی کشور رسیدگی کند. ایران با تکیه بر افزایش تولید گاز از میدان پارس جنوبی و همچنین واردات گاز از ترکمنستان می‌تواند تأمین کننده گاز منطقه‌ای افزایش خود را تثبیت کند و نیاز بخش‌های مختلف اعم از مسکونی، صنعتی و تولید برق را برآورده کند. علاوه بر این، در دسترس بودن منابع گازی اضافی، ایران را به امضای قراردادهای صادرات گاز جدید با کشورهای همسایه می‌دهد. با استفاده از ظرفیت مازاد گاز، ایران می‌تواند بازارهای صادرات گاز خود را گسترش داده و نقش خود را به عنوان تأمین کننده گاز منطقه‌ای افزایش دهد. کشورهای مانند ارمنستان، آذربایجان، ترکیه و عراق می‌توانند از صادرات گاز ایران بهره ببرند و همکاری اقتصادی و امنیت انرژی در منطقه را تقویت کنند.

مزایای اقتصادی و درآمدهای ارزی

از سرگیری واردات گاز از ترکمنستان منافع اقتصادی قابل توجهی برای ایران به همراه دارد. اولاً، این اجازه را به ایران می‌دهد تا با واردات گاز با هزینه کمتر و استفاده از آن در بخش‌های مختلف، از جمله تولید برق و تولید صنعتی، از عدم توازن گاز خود پولی کسب کند. این مزیت هزینه به کاهش معایب اقتصادی و افزایش عملکرد کلی اقتصادی کمک می‌کند.

دوم اینکه ایران با واردات گاز از ترکمنستان می‌تواند در آمد قابل توجهی از طریق تجارت گاز به دست آورد. عرضه گاز اضافی می‌تواند در دوره چهار ماهه ناترازی گاز مورد استفاده قرار گیرد و به این امکان می‌دهد و در آمد حاصل از جلوگیری از قطع گاز صنایع پیشران و همچنین جایگزینی سوخت گاز با سوخت مایع نیروگاهها، از نیم میلیارد دلار نیز فراتر می‌رود و به ذخایر ارزی ایران و رشد کلی اقتصادی ایران کمک کند. واردات گاز از ترکمنستان مزایای قابل توجهی برای بخش انرژی و توسعه اقتصادی ایران به همراه دارد. با کاهش ناترازی انرژی، بهینه‌سازی تخصیص گاز و حداقل رساندن هزینه‌های انتقال، ایران می‌تواند امنیت انرژی و بهره‌وری اقتصادی خود را افزایش دهد. علاوه بر این، این همکاری فرصت‌هایی را برای ترکمنستان فراهم می‌کند تا درآمدهای ارزی خود را افزایش دهد و همکاری‌های منطقه‌ای را تقویت کند. در دسترس بودن منابع گازی اضافی، ایران را قادر می‌سازد تا بازارهای جدید صادرات گاز را ایجاد کرده و منابع در آمدی خود را متنوع کند. در آمد حاصل از صادرات گاز می‌تواند از رشد اقتصادی، بهبود ذخایر ارزی و تقویت امنیت انرژی منطقه حمایت کند. سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های گاز و تپانل دانش فناوری بیشتر به توسعه بلندمدت بخش گاز ایران کمک می‌کند.

اقتصادسنجی

سرویس اقتصادی ۰۶۰۸۸۵۳۳۰

«جوان» ابعاد واردات گاز از ترکمنستان را بررسی می‌کند

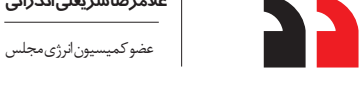
واردات گاز از ترکمنستان آری یا خیر؟

به‌باور کارشناسان واردات گاز از ترکمنستان بستری برای کنترل ناترازی مقطعی زمستانی و توسعه تجارت گاز ایران است

اهمیت واردات گاز از ترکمنستان برای کنترل ناترازی موقت گاز در شمال شرقی ایران در طول زمستان بسیار حساس است. این یک رابطه سودمند دوجانبه برقرار می‌کند که در آن ترکمنستان می‌تواند از منابع گاز خود از طریق صادرات به ایران درآمدهایی کسند، در حالی که ایران به منابع گاز اضافی برای رفع نیازهای داخلی خود و گسترش ظرفیت صادرات گاز خود دسترسی پیدا می‌کند. این همکاری می‌تواند روابط نزدیک‌تر بین دو کشور را تقویت کند و به ثبات و توسعه اقتصادی در منطقه کمک کند. واردات گاز از ترکمنستان گامی مهم در تلاش‌های ایران

و ترکمنستان و ارتقای همکاری‌های منطقه‌ای می‌شود. این یک رابطه سودمند دوجانبه برقرار می‌کند که در آن ترکمنستان می‌تواند از منابع گاز خود از طریق صادرات به ایران درآمدهایی کسند، در حالی که ایران به منابع گاز اضافی برای رفع نیازهای داخلی خود و گسترش ظرفیت صادرات گاز خود دسترسی پیدا می‌کند. این همکاری می‌تواند روابط نزدیک‌تر بین دو کشور را تقویت کند و به ثبات و توسعه اقتصادی در منطقه کمک کند. واردات گاز از ترکمنستان گامی مهم در تلاش‌های ایران

غلامرضا شریعتی اندرانی

عضو کمیسیون انرژی مجلس

یکی از مشکلات بزرگ ما، وجود منابع گازی کشور در جنوب کشور و مصارف عمده گازی کشور در نیمه شمالی کشور است که موجب شده است علاوه بر انتقال و هزینه انتقال، شاهد افت فشار در مناطق شمال شرقی کشور با این مدل انتقال باشیم و مشکلات متعددی را برای ما به وجود آورده بود که حالا با واردات گاز از ترکمنستان بخش مهمی از نیاز شمال شرقی کشور را نیز مسییر تأمین می‌شود

برای تثبیت خود به عنوان یک مرکز تجاری منطقه‌ای گاز است. ایران با تنوع بخشیدن به منابع گاز وارداتی خود می‌تواند تأمین کنندگان و مشتریان بین‌المللی گاز را جذب کند و از این طریق شبکه‌های تجارت گاز خود را گسترش دهد. این امر ایران را به عنوان یک بازیگر کلیدی در بازار جهانی گاز قرار می‌دهد و فرصت‌هایی را برای تیرتیب مناسب گاز، قراردادهای ترازیت و پروژه‌های انعام گاز منطقه‌ای ایجاد می‌کند.

پایان با اشاره به اهمیت واردات گاز از ترکمنستان در رفع ناترازی گاز در فصول سرد سال و آورده اقتصادی حاصل از آن، اظهار نظر کرد: «ما علاوه بر اینکه می‌توانیم ناترازی گازی خود را پوشش دهیم، از محل کاهش ناترازی و همچنین توسعه صادرات گاز به کشورهای همسایه یا ذخیره‌سازی گاز می‌توانیم منافع اقتصادی بیشتری نیز کسب کنیم که برای ما بسیار مهم است.»

لازم به ذکر است که ایران از محل کاهش ناترازی

عبدالعلی رحیمی مظفری

عضو کمیسیون انرژی مجلس

یکی از اقدامات مهم در زمینه توسعه تجارت گاز ایران، از سرگیری ارتباطات حوزه گاز با کشورهای همسایه و منطقه و توسعه تجارت گاز ایران با این کشورهاست. قراردادهای واردات گاز از ترکمنستان نیز در همین زمینه و در جهت دو اقدام مهم در زمینه توسعه تجارت گاز و رفع ناترازی منطقه شمالی کشور در پیک مصرف است.»

وی با اشاره به وابستگی سیاسی و اقتصادی میان دو کشور با توسعه همکاری‌های حوزه انرژی گفت: «یکی از محورهای واردات گاز از ترکمنستان منطقه‌ای گاز ایران، تمرکز بر تبدیل شدن به هاب انرژی منطقه است و در این بین توسعه همکاری‌های گازی در زمینه واردات و صادرات به شکل حداکثری با کشورهای همسایه می‌تواند ایران را به این نقطه مطلوب برساند و ما با توجه به زیرساخت‌ها و امکاناتی که داریم، باید به سمت هاب انتقال گاز منطقه برویم، همچنین امنیت انرژی کشور نیز از این طریق فراهم شود و بخشی از نیاز کشور در بخش شمالی را از طریق واردات گاز پوشش خواهیم داد.»

دبیر دوم کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در این نشست گفت: «ایران با توجه به موقعیت خود در منطقه و به سمت شمال کشور داشته باشیم و هزینه انتقال کمتر و در نتیجه کاهش اتلاف انتقال گاز از مهم‌ترین مزیت‌های واردات گاز از نقاط شمالی است که حتی اگر دچار ناترازی نیز نبودیم، باید این سیاست را پیگیری می‌کردیم. از طرف دیگر بحث مربوط به جلوگیری

یکشنبه ۲۳ مهر ۱۴۰۲ | ۲۹ ربیع‌الدول ۱۴۴۵ |

از عدم‌النفع اقتصادی حاصل از کاهش ناترازی گاز است که در صورت تخصیص گاز اضافه شده به کشور در جهت تولید بیشتر یا جایگزینی سوخت مایع در نیروگاه‌ها به ازای هر مترمکعب حدود ۵۰ سنت آورده اقتصادی و کاهش عدم‌النفع اقتصادی به همراه دارد که بسیار مهم است.

■ **آورده اقتصادی و سیاسی همکاری گازی ایران و ترکمنستان در جهت تجارت گازی دو کشور**
غلامرضا شریعتی اندرانی عضو کمیسیون انرژی مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «جوان» با اشاره به اهمیت از سرگیری روابط گازی ایران با ترکمنستان گفت: «یکی از مهم‌ترین موضوعات تداوم و از سرگیری روابط گازی بین ایران و ترکمنستان، مسئله مربوط به حل مشکلات سیاسی و رفع تنش‌های پیش آمده بین ایران با همسایه شمالی خود است و از این نظر اقدام مهم و مثبتی در وهله اول صورت گرفته است.»

وی در رابطه با واردات گاز از شمال کشور و رفع نیاز مصرف نیمه شمالی کشور با استفاده از این واردات گاز و عدم نیاز به انتقال گاز از جنوب به شمال کشور گفت: «یکی از مشکلات بزرگ ما، وجود منابع گازی در جنوب کشور و مصارف عمده گازی کشور در نیمه شمالی کشور است که موجب شده است علاوه بر انتقال و هزینه انتقال، شاهد افت فشار در مناطق شمال شرقی کشور با این مدل انتقال باشیم و مشکلات متعددی را برای ما به وجود آورده بود که حالا با واردات گاز از ترکمنستان بخش مهمی از نیاز شمال شرقی کشور را نیز مسییر تأمین می‌شود و علاوه بر کاهش هزینه‌های مربوط به انتقال و کاهش اتلاف و هدر رفت گاز در این انتقال، در زمینه تأمین پایدار گاز در این مناطق نیز با واردات گاز به این هدف خواهیم رسید.»

این نماینده مجلس در رابطه با متنوع کردن مبادی ورود و خروج گاز و سهم آن در تسهیل و توسعه تجارت گاز ایران در ادامه اظهار نظر کرد: «تنوع در مبادی واردات و صادرات گاز، علاوه بر تسهیل تجارت گاز و توسعه همکاری‌های گازی ایران، موجب افزایش درآمدی کشور نیز خواهد شد و باید روی این مدل جدید و با توجه به توافقات اخیر در پیمان‌های مختلف سرمایه‌گذاری و پیمان شاگک‌های ترمکز کنیم و به حداکثر کردن آرزوی کشور برسیم.»

این عضو کمیسیون انرژی مجلس در پایان اظهار کرد: «واردات گاز از کشورهای شمالی به خصوص ترکمنستان اقدام مهمی در جهت تقویت دیپلماسی انرژی کشور و توسعه تجارت گاز در کنار امنیت انرژی کشور است و اقدام مثبت و پراهمیتی است که در دولت سیزدهم از سر گرفته شده است و بخشی از ناترازی را نیز جبران می‌کند. منافع اقتصادی و سیاسی بزرگی برای ایران نیز خواهد داشت.»

یکی از اقدامات مهم در زمینه توسعه تجارت گاز ایران، از سرگیری ارتباطات حوزه گاز با کشورهای همسایه و منطقه و توسعه تجارت گاز ایران با این کشورهاست. قراردادهای واردات گاز از ترکمنستان نیز در همین زمینه و در جهت دو اقدام مهم در زمینه توسعه تجارت گاز و رفع ناترازی منطقه شمالی کشور در پیک مصرف است.»

انرژی حاصل از واردات گاز از کشورهای شمالی ایران نظیر ترکمنستان از چندین جهت بهره‌مند خواهد شد؛ اولاً لازم نیست که انتقال گاز از جنوب کشور به سمت شمال کشور داشته باشیم و هزینه انتقال کمتر و در نتیجه کاهش اتلاف انتقال گاز از مهم‌ترین مزیت‌های واردات گاز از نقاط شمالی است که حتی اگر دچار ناترازی نیز نبودیم، باید این سیاست را پیگیری می‌کردیم. از طرف دیگر بحث مربوط به جلوگیری

کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «جوان»:

رفع ناترازی گاز مقطعی و توسعه صادرات حداکثری از طریق همکاری با ترکمنستان ممکن است

ایران اجازه داد تا عرضه داخلی خود را تثبیت کند و تولید گاز خود را افزایش دهد. ایران با تکیه بر واردات گاز از ترکمنستان می‌تواند تقاضای فرآینده گاز را در فصول سرد که ممکن است تولید داخلی ناکافی باشد، تأمین کند. این امر تأمین بی‌وقفه گاز برای نیازهای مسکونی، صنعتی و تولید برق را تضمین می‌کند.

وی می‌گوید: توسعه همکاری‌های گازی ایران و ترکمنستان مزایای بی‌شماری را برای هر دو کشور به همراه دارد. ایران می‌تواند با واردات و انتقال گاز، نیاز به انتقال گسترده گاز در قلمرو خود را از بین ببرد که منجر به صرفه‌جویی اقتصادی شود. علاوه بر این، امکان صادرات گاز در فصول غیرسرد فرصت‌های اقتصادی را فراهم می‌کند، ثبات منطقه را تقویت می‌کند و روابط دیپلماتیک را تقویت می‌کند. واردات گاز همچنین به ایران این امکان را می‌دهد که ناترازی گاز را در فصول سرد سال حل کند و در عین حال افزایش تولید داخلی را تسهیل کند. این مزیت‌ها نه تنها به امنیت انرژی ایران کمک می‌کند، بلکه می‌تواند بر توسعه کلی اقتصادی و پایداری زیست‌محیطی ایران تأثیر مثبت بگذارد.

قرار است در سالیان آتی این میزان به حدود ۱۵ میلیارد مترمکعب سالیانه برسد.
نادیا محبرایی کارشناس اقتصادی در گفت‌وگو با «جوان» بی‌امون مزیت‌های توسعه همکاری‌های گازی ایران و ترکمنستان با تمرکز بر مزایای واردات و انتقال گاز از ترکمنستان به ایران و همچنین رفع نیاز به انتقال گاز از جنوب ایران به مناطق شمالی و فرصت رازداند که روابط دیپلماتیک خود را با کشورهای همسایه تقویت کند. چنین همکاری‌هایی می‌تواند ثبات منطقه‌ای را تقویت کند، درگیری‌ها را به حداقل برساند و یکپارچگی اقتصادی را ارتقا بخشد.

این کارشناس انرژی در رابطه با ناترازی گاز در فصول سرد سال و رفع آن از طریق واردات تأکید می‌کند: ناترازی گاز در فصول سرد سال را می‌توان به طور مؤثر از طریق واردات گاز از ترکمنستان حل کرد و به

نادیا محبرایی

کارشناس اقتصادی

شمال شرقی. امکان صادرات گاز به کشورهای همسایه و رفع ناترازی گاز در فصول سرد کشور می‌گوید: در ایران، تأمین نیازهای گازی مصرفی در جنوب قرار دارند، چالش مهمی است. توسعه همکاری‌های گازی با ترکمنستان می‌تواند این چالش را به طور مؤثر برطرف کند. به جای انتقال گاز از میادین جنوبی به شمال، واردات گاز از ترکمنستان

کارشناس اقتصادی معتقد است توسعه همکاری‌های گازی بین ایران و ترکمنستان، فرصت‌هایی را برای دو کشور برای صادرات گاز به ویژه در فصول غیرسرد فراهم می‌کند که می‌تواند به رشد اقتصادی و ثبات منطقه کمک کند. ایران و ترکمنستان با صادرات گاز به کشورهای همسایه از طریق قراردادهای جدید می‌توانند جریان‌های درآمدی خود را متنوع کنند. این می‌تواند به کاهش وابستگی به یک بازار واحد و ایجاد یک اقتصاد با ثبات تر کمک کند. صادرات گاز در آمد ارزی قابل توجهی ایجاد می‌کند که می‌تواند به رشد هر دو اقتصاد کمک کند. این درآمدها را می‌توان برای توسعه زیرساخت‌ها، مراقبت‌های بهداشتی، آموزش و سایر بخش‌های حیاتی مورد استفاده قرار داد. ■■■■

ایران و ترکمنستان، دو کشور همسایه، دارای ذخایر گاز قابل توجهی هستند و فرصت‌هایی را برای همکاری در زمینه واردات و انتقال گاز مورد بررسی قرار داده‌اند. ایران از ابتدای سال ۱۴۰۲ به واردات گاز به میزان سالیانه ۳/۵ میلیارد مترمکعب از ترکمنستان می‌پردازد و